

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:

Brasov, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ose:
Joi si Dumineca.

Prețulu abonamentului:

pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:

la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:

un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 9.

Joi, 31 Ianuaru | 12 Februaru

1880.

Se salvam pe Satumareni!

Brasov 30 Ianuaru 1880 st. v.

Déca dupa tóte, câte le vedemu si câte ni s'au
plătat in timpul din urma, amu fi mai potutu
sa tr'unu momentu la indoieła despre aceea, că
nu mergemu biue, că astadi nationalitatea nóstra
nu este persecutata numai pe terenulu politicu ad-
ministrativu, ci se vede in celu mai mare gradu
amenintata chiaru si intre murii cei vechi ai bi-
sericeii: scirea funesta, ce amu primit'o dilele aceste
de langa fruntari'a nordica a Transilvaniei, din o-
rasulu Satu-Mare, ne-ar' fi convinsu pe deplinu
despre marimea pericolului, in care ne aflamu.

„O parte a poporatiunei romane greco-unite
din Satu-mare a tîenutu nu de multu mai multe
anuari si a decisu a introduce limb'a maghiara
de rituala in biserica.“

Acést'a ne-o impartasiesce corespondinti'a, ce-o
publicamu mai la vale, si, déca nu amu fi fostu
convinsi despre seriositatea corespondentulu nostru
si despre autenticitatea impartasirilor sale, amu fi
creditu că voiesce se faca o gluma crudela cu noi
si cu sentimentulu nostru romanescu. Este trist'a
si dorerós'a realitate ce ni se relatéza: o adunare
de fi ai poporulu romanu, de membri ai bisericeii
greco-unite romane, a fostu in adeveru capabila de
a lua o asemenea decisiune monstrós'a.

Mari progresse a trebuitu se faca agitatiunea
maghiarisatóre in Satu-mare, déca s'a potutu aflá
parte, fia cătu de mica, de locuitori romani,
cari se cuteze a-si lapedá limb'a stramosiésc'a din
biserica, pentru a se rogá lui Dumnedieu pe vii-
tăntu in limb'a maghiara. Numai acést'a ne-a mai
trebuitu inca spre incoronarea tuturor aberatiuni-
loru si umiliriloru ce amu avutu a-le suferi dela
1865 încóce. Dér' faptul'u s'a petrecutu, strani'a
cerere s'a pronuntiatu si abia ne mai potemu face
astadi sperantie in privinti'a mantuirii sufletelor
aceloru retaciti, cari voru se se venda maghiaris-
mentulu. O intrebare iase ni se impune in acestu
momentu in modu iresistibilu: Cumu de au po-
tutu ajunge lucrurile in Satu-Mare pēna intr'atata?
Unde au fostu preotii Satu-mareni si déca au
reventu si acesti'a in taber'a straina, unde au fostu
superiorii lor, consistoriulu cu Episcopulu? Unde
revasu in fine vocea admoniatóre si salvatóre a autori-
tatii celei mai inalte, a capulu provinciei metro-
politane romane greco-unite?

Nu cunóscemu mesurile ce le-au luat si voiescu
a le mai lua autoritátile superióre, spre a impededá
descurirea unei scisiuni din cele mai nefaste in
sinulu bisericeii romane greco-unite, repetimu inse-
nu in tielegemu cumu agitatiunea fara consciintia
a catorva maghiaromani pecatosi, cari s'au facutu
instrumente ale contrariloru nostri, a potutu se
astige atat'a terenu intr'o parochia atátu de in-
semnata cá cea din Satu-mare.

Mai este óre de lipsa se aratamu la loculu a-
cesta tristele consecintie, ce le póte avé pasulu
aceloru raticate din Satu-Mare pentru biserica greco-
unite si pentru poporulu romanu, déca nu se va
avea cătu mai curēndu stavila puternica apucatariloru
acelora nefaste? Care Romanu, unitu séu
reventu, nu va vedé pericolulu ce zace in aceea, că
un numeru órecare de renegati servili, spre a-si
face mana buna la stapanii lor, cutéza a nebuni
pe ómeni si ai impinge la asemeni cereri absurde,
cumu este aceea de a se introduce limb'a maghiara
la altarulu in biserica romana?

Spre a pune capacu scandalulu renegatii Satu-
mareni au alesu de curatoru primariu pe unu Ma-
ghiaru. Audi acolo, unu Maghiaru, de alta con-
scintie, — căci dupa a nóstra sciintia nu esista
pe acuma pe la Satu-mare maghiari uniti — se
vede că curatoru in biserica romana unita. Cumu
póte, cá spre esemplu unu romano-catolicu, se
a alesu de curatoru la o biserica romana unita?

Lucru ne mai pomenitu pēna acuma in vieati'a bise-
ricésca!

Din norocire inse comunitatea bisericésca ro-
mana din Satu-Mare nu e inca de totu infectata.
Partea inteligenta a Satumareniloru a protestatu
energicu in contra intentiunatei incalcari a renegati-
loru si este decisa a nu-si sacrificá limb'a bise-
ricésca cu nici unu pretiu.

Se salvam pe Satumareni! Se salvam mem-
brele sanatóse ale bisericeii din Satu-Mare! Se nu
suferimu cá santulu altariu se devina unu obiectu
de agitatiune politica!

Mare responsabilitate zace in privinti'a acést'a
cu deosebire pe umerii noului Episcopu alu Gherlei.
Ascultati Prea Santi'a Vóstra rogarile braviloru
credintiosi din Satu-Mare, la cari ne alaturamu si
noi, si nu lasati, cá se se pérda acést'a parochia
romanésca, nu lasati, cá numele Prea Santiei Vóstre
se fia legatu de unu asemenea faptu tristu, nemai
audit in istori'a bisericeii romane unite!

Cronic'a evenimenteloru politice.

La ordinea dilei in diet'a ungara a ajunsu ea-
rasi situatiunea financiara. Pēna candu „parintii
patriei“ potu face politica mare fara de asi dá
séma despre frasele multe frumóse ce le-au chel-
tuitu si despre micimea folosulu ce l'au adusu
tieri prin oratori'a d-loru, sunt cu voia buna si
cu curagiu, dér' candu vine vorb'a se de socotéla
curata, se faca bilantiulu pe bas'a cifreloru, cari
spunu adeverulu fara crutiare si cari anevoia se potu
ascunde sub velulu unei dialectice, fia cătu de esce-
lente, foculu domniloru reprezentanti se mai do-
molesece si ei trecu in stadiulu acel'a, care in viea-
tia profana se indica prin cuventulu introhnare.
Si apoi scimu, cá tróhn'a pricinuesce mai intotdeauna
si durere de capu.

Chiaru si opozitiunea maghiara isi perde aven-
tulu seu impetuosu, candu se vede față in față
cu deficitulu infricosiatu, pe care a'lu acoperi este
astadi o adeverata arta. „Pesti Naplo“ sustiene
ide'a financierulu Wahrmann, dupa care impositete
directe se nu se mai urce si ecuilibrulu financiaru
se se sustiena numai prin urcarea impositeloru in-
directe. Numitululu diuaru nu se spaimenta nici de
lupt'a ce ar' trebui se-o póte Ungari'a in casulu
acést'a cu Austri'a, deórece ar' trebui se se modi-
fice pactulu nr. 2 dela 1878. „Egyetértés“ nu-
mesce pe ministrulu de finace Szapáry, omu de
cauciucu, care fiindu datu afara pe usia din cabi-
netu intra earasi pe feréstra, si dice, cá cu nouele
sale proiecte de lege ar' voi numai se insiele lu-
mea, dér' ghibaci'a acést'a a lui nu-o se aiba nici
unu resultatu bunu. O alta fóia maghiara gasesce,
că camatari'a e caus'a, cá tiér'a nu se mai póte
reculege. De camataria, dice, vomu poté scapá
numai atunci, candu nu vomu cheltuí mai multu,
decátu posedemu; trebuie se realisamu si se fa-
cemu se se latiésca acestu principiu, se creamu
reuniuni, a caroru membri se se oblige, a evitá
ori-ce lucsu; devis'a reuniriloru se fia: „Fiacare se
se intinda dupa plapom'a s'a.“ — Vedi acést'a e
unu lucru de totu greu pentru unii ómeni, cari
sciu numai a traí bine si a fi „domni!“ dér' la
lucru nici cá se gandescu.

In sinulu magnatiloru s'a observatu in timpul
din urma o miscare neobicinuita, scopulu ei este
de a face opozitiune in contra lui Tisza. Se dice
că vreo 65 membri ai camerei magnatiloru
ar' fi declarat in scrisu, cá trecu in par-
tea opozitiunei si totodata numele baronulu Sen-
nyey a inceputu a fi earasi fórté desu respicatu.
Mai multi membri ai ambeloru camere se i fi adre-
satu rogarea, cá se-si ocupe loculu in camer'a
magnatiloru cu ocaziunea desbaterei budgetare spre
a se pune la casu de lipsa in fruntea opozitiunei.
Intr'aceea d-lu Tisza totu se mai ocupa inca cu

planuri fusiunistice, prin cari spera, cá-si va poté
salvá portofoliulu. Dupa desbaterea budgetara, se
dice, va veni cu proiectele privitóre la restringerea
libertatii de intrunire si de pressa. „E timpul
supremu, cá se reformamu legea de
pressa“ striga faimosulu Csernatony in „Ellenör“.

Sensatiune a facutu vorbirea ce a tîenut'o Sam-
bata in camer'a magnatiloru arhiepiscopulu de
Erlau Samassa, in contra proiectulu pentru
administratiunea Bosniei. Elu dise, cá
in acestu proiectu vede tendinti'a inimiciloru Ungari-
riei, de a bagá tiér'a in catusiele centralismulu.
„Pesti Naplo“ saluta pe arhiepiscopulu dela Erlau
in fruntea opozitiunei si celelalte foi opozitionale
inca se bucura, cá Samassa cu alti doi magnati au
avutu curagiulu a face opozitiune guvernulu, ceea
ce este unu semnu mare alu timpulu.

In Austri'a a devenitu permanenta cris'a
ministeriala. Reconstructiunea cabinetulu
Taaffe dá peste mari dificultati. Positiunea
de pēna acuma intre doue scaune nu si-o mai póte
sustiené comitele Taaffe, acést'a e claru. Autono-
mistii ceru se 'si completeze cabinetulu cu membri
din sinulu lor, pēna acuma inse d. Taaffe numai
de fractiunea clericala s'a apropiatu si si de acést'a
numai încátuva. Fractiunea clericala pretinde a-
cuma cá scólele din Austri'a se devina earasi con-
fessionale, instructiunea se se incredintieze bisericeii,
propunerea acést'a a principelui Liechtenstein a
provocatu opozitiunea Poloniloru prin care se póte
turburá solidaritatea autonomistiloru. Cu tóte astea
unu ministeriu conservativu-clericalu are acuma in
Austri'a cele mai bune sianse, déca va cadé cabi-
netulu Taaffe, pentru cá unu asemenea ministeriu
convine mai multu politiceii dinastice. Se si vor-
besce de unu cabinetu Falkenhahn.

Acumu se anuntia, cá si Nemtiii din Bo-
emi'a au predatu ministrulu-presedinte unu me-
moriu, negresitu in contra celui cehicu, si'lu voru
asterne si Imperatulu. Ce abundantia de diferite
puncte de vedere in acésta monarchia!

Diariiele din Romani'a publica proiectulu de
lege privitoriu la organizatiunea Dobrogei
si impreuna cu espunerea de motive. Din caus'a
lipsei de spatiu nu potemu publicá aceste acte im-
portante in numerulu de față si ne marginimu de-
ocamdata a reproduce o corespondintia, scurta ce a
primit'o dela Bucuresci diuarulu din Vien'a „Deut-
sche Ztg.“, care resumandu statutulu din cestiune
lauda multu pe Romani. Numitululu diuaru i se
scrie adeca urmatóriele cu dat'a 3 Febr.:

„Guvernulu a prezentatu Camereloru statulu
de organizatiunea Dobrogei. Cetin-
dulu cu atentiune nu póte contestá nimenea, cá Ro-
manii posedu unu talentu mare pentru organizatiune.
Desi esecutarea legiloru in Romani'a mai
lasa multu de doritu, deórace au remasu unele re-
masitie din aluatulu de coruptiune in corpulu func-
tionariloru — preste totu inse, in dispositiune cá
si in trasurile fundamentali ale politiceii de statu
interióre nu li se póte denegá Romaniloru o dosa
insemnata de aptitudine. Cá dovéda pentru acést'a
lasamu se urmeze aci in estrasu dispositiunile cele
mai insemnate ale noului statutu de organizatiune:

Toti locuitorii Dobrogei, cari la 11 Aprile
1877 au fostu supusi turcesci, se bucura de cetati-
niana romana. Legi deosebite voru ficsá termi-
nulu, candu le va fi ertata acestora, de a castigá
imobiliu si in Romani'a propria si de a tranite
reprezentanti in parlamentulu romanu. Legile ci-
vile si penale din Romani'a intra in vigóre si in
Dobrogea; totu asia si legile privitóre la impositete
voru inlocui pe cele turcesci de pēna acuma. Cle-
rulu turcescu din moscheele mai insemnate ale Do-
brogei va fi salarisatu din partea statulu. In-
structiunea e libera. In tóte comunele Dobrogei
sunt de a se infintiá scóle. Administratiunea si
justiti'a este totu aceeaasi, cá si in Romani'a. In

timpu de 10 ani dupa introducerea noiei organizatiuni nu se voru face reorganizari in Dobrogea. In timpul acestor voru forma locuitorii numai unu corpu de militia teritoriala (dorobanti pedestri si calari), acestia inse se va intrebuinta numai pentru serviciul in interiorul Dobrogei. Locuitorii musulmani voru forma companii si escadrone deosebite cu uniforme proprie procurate din partea statului, pastrandu-se si mai departe fesulu si turbanulu. Locuitorii dela litoralul (tiermii mari) voru fi aplicati cu deosebire la serviciul de marina mai, cu sema incatu acestia se va organiza spre usurarea comunicatiei administrative si militare. Si in serviciul marinei voru forma musulmanii o divisiune deosebita. Aceloru locuitori, cari au emigratu pe timpul ultimului resbelu, li se incuviintea nnu terminu de unu anu dupa promulgarea acestui statutu spre a se reintorci in Dobrogea. Vendiariile de realitati facute de catre emigranti pe timpul resbelului n'au nici o valore. In curandu se va aduce unu proiectu de lege privitoriu la desecarea mlăstineloru si la plantatiunea de paduri in Dobrogea.

„Germania“, organu clericalu, crede, ca Germania va fi zdrobita cu timpul de propriile sale inarmari. „Reichstagulu va vedé din nou punandu-se cestiunea de a se sci, deca se pota impune natiunei sarcine mai grele fara a subgropa poteriile sale economice. De siguru, ori ce Germanu doresce, ca imperiulu se fia in stare de a respinge unu atacu, vina elu dela apusu seu dela resaritu; der' me indoiescu, ca pentru acestia ar' fi necessariu de-a spori armata in asemeni conditiuni. Pericolulu de-a vedé pe Germania zdrobita sub greutatea armaturei sale de feru, care devine mai grea din anu in anu, este pre' gravu, ca se fia trecutu cu vederea.“

„Diuarulu Cetatianiloru“ din Berlinu, se exprima astfel: „Suntemu incoltiti de imposibilitatea absoluta de a impune noue sarcine poporulu. Armatura prea grea va strivi armata, si ea nu si va ajunge scopulu, deca nu va aperi de catu unu cadavru.“ Acelasiu diuaru adauga: „Der' ce va dice poporulu, deca in schimbul sacrificieloru totdeaun'a mai grele, ce i se ceru, nu i se da de catu o sporire a budgetulu armatei? Otarierea depinde de poporu: se se scole elu pretutindeni, in tote circumscriptiunile electorale, pentru a declara, ca numai deputatii, cari ar' respinge o nesuferita sporire de cheltuieli, sci a ocroti interesele natiunei.“

Se scrie din Petersburg, ca cu ocaziunea ridicarei quartirulu generalu nihilistu din strada Saperiloru, s'a facutu unu mare passu spre paralisarea acestui partidulu. Individulu Deutsch, care in momentul navalirei gendarmiloru prin ferestrele redactiunei diuarulu „Semlia Wolia“ s'a impuscatu, — se dice ca a fostu de mai multe luni de dile conducetoru supremu alu intregi miscari nihiliste din Russia, unu barbatu de o actiune aprupe fenomenala. Se dice, ca terorismulu exercitatu de catra acesta partida a fostu organizatu de catre acestu Deutsch, si mantienutu prin mediulocele draconice, pe cari le intrebuinta contra partisaniloru sei nehotariti. Ca fostu iuncheru alu unui regimentu de infanteria, elu a gasitu totdeauna intrare in mai multe casarme. Hartiile gasite la redactiunea numitei foi probeza, ca activitatea miscarei din ultimii ani, si mai cu sema ultimulu atentatu contra Imperatulu, au avutu locu sub conducerea directa a repausatulu Deutsch. Sinuciderea acestui june, care d'abia era in virsta de 26—27 ani, precumu si arestarea compliciloru lui celoru mai apropiati, dau dreptu guvernulu de a spera, ca va pute pune o stavila ore-care agitatiei nihiliste. Politia russesca de unu anu si mai bine trambitia in lumea larga, ca a prinsu capetenile nihiliste si e aprupe a pune capetu miscariloru revolutiunare. Faptele dovedescu inse, ca Nihilismulu nu se pote sterpi atatu de usioru, elu este o hidra cu o mii de capete, deca le si succede pristaviloru a taié unulu, sunt indata, alti diece la locu!

Din Franchia.

Pentru ori ce observatoru fara prejuditiu positiunea ministerulu presidatu de D. Waddington devenise in timpul din urma mai multu decatu precaria si asta numai din caus'a neresolutiunei si fricei sale de a apuca, cum se dice, taurulu de corne, adeca de a intrá cu energia si resolutiune pe calea reformeloru interioare, reclamate cu insistenta de opiniunea publica cu deosebire dela ajungerea in fruntea republicii a d-lui Jules Grévy. —

Noulu ministeriu presidatu de d. de Freycinet, pre langa tota neincrederea, cu care pare a fi fostu primitu in strainatate, este, potemu dice, celu d'antaiu ministeriu alu republicei, care e animatu de cele mai adeverate sentimente republicane, este, dupa chipulu si asemenarea actualulu parlamentu, care este la rendulu seu adeverat'a expresiune a opiniunei publice predominantore astadi in Franchia. Acestu ministeriu se presentá inaintea parlamentulu cu o programa, ce capeta aprobarea deplina a marei majoritati republicane. Acesta programa e propria a dá satisfactiune opiniunii publice, precatu numai este posibilu acestia in actualele impregiurari, grele in fafia caroru se afla republica. Ea promite mai inainte de tote mantinerea strinsa a uniunii intre diversele fractiuni ale majoritatii republicane, conditiune, sine qua non, pentru prosperarea si consolidarea institutiuniloru de cari este astadi guvernata Franchia. Ratiunea de a fia acestui ministeriu nu este alta, de catu constatarea faptulu, ca aceste institutiuni au ajunsu astadi destulu de solide si tari, pentru ca Franchia, se pota intrá si inainta fara sfiela pe calea reformeloru, si amelioratiuniloru interue, a caroru realizare numai pote fi amenata. Intre aceste reforme se numera legile instructiunei publice care pana aci era asediata pe nesce base cari o puneau cu totul la discretiunea clerulu si cu deosebire a ordinulu jesuitoru, cari se credeau in dreptu pana aci a sadi in fraged'a junime sentimente si idei cu totul in desacordu cu curentulu ideiloru politice, ce domnescu astadi in tote sferile de activitate ale natiunei franceze. Indata dupa acestia vine reforma personalulu din administratiunea politica si judiciaria, care atatu prin crescerea capetata catu si prin deprinderile din trecutu se credea mai multu chiamata pentru a combate actualele institutiuni de catu a-le sustiené. Vine apoi o noua lege, care se stabilesca dreptulu de intrunire pe o basa mai larga si mai liberala, de catu era legea de pana aci, trista remasita a regimulu lui Napoleonu III, precum si o alta lege noua de presa, care fara a proclama impunitatea ca privilegiu, va crea pressei o situatiune mai avantagiosa de catu ori candu, dandu totodata guvernulu medilocele necesari pentru a pute lupta contra inamiciloru republicei. Partea cea mai insemnata a programei este pasagiulu, in care ministeriulu cere parlamentulu concursulu seu devotatu pentru ducerea la bunu sfersitu a grandioseloru intreprinderi de lucrari publice chiamate a redica si mai susu bunastarea si prosperitatea economica a poporulu, si pentru votarea de importante legi militare, cari sunt neaperatu de lipsa, pentru a pune tier'a in positiune de a poté intempina cu succesu ori-ce eventualitati din orice parte s'ar ivi ele. In fine vine cestiunea cea mai insemnata: regularea regimulu vamalu. Pre langa tote silintiele ce-si dau cativa protectionisti resoluti, guvernulu actualu este resolutu a mantiené regimulu actualu, ameliorandulu numai in partile sale defectuose, care fara a fia liberulu schimb, este unu regimu care prin o practica de 20 de ani s'a aretatu ca forte avantajiosu pentru dezvoltarea si sborulu, ce l'a luat comerciulu si industri'a franceza in acestu spatiu de timpu

Din acestea se pote vedé, ca spiritulu, de care este petrunsa acesta programa este eminentemente pacificu si indreptatu cu deosebire asupra organizarii interne pe base compatibile cu ideele de progressu, ce se manifesta prin tote arteriile vietii politice si economice ale poporulu francezu. — Cumca ministeriulu Freycinet va fia in stare a pune in lucrare acesta programa, ca bunu prognosticu, potu servi stralucitele succese, ce le-a avutu in dilele din urma ministerulu instructiunei publice Jules Ferry in Senatu, cu ocaziunea debaterii legii relative la compunerea consiliulu superioru alu instructiunii publice, din care este cu totul eliminatu elementulu clericalu. Acesta lege, cu tota opintirea elementeloru reactionari si chiaru a unoru falsi republicani a fostu primita in prim'a lectura cu o majoritate pronuntata, care de siguru va primi la timpul seu si famosulu § 7 din legea instructiunei, prin care se ie iesuitoru dreptulu de a ave institute de invetiamentu in tiara. Acesta majoritate decisa de a sustiené ministeriulu actualu in ori ce impregiurari s'a afirmatu si mai multu in 5 Februaru n. cu ocaziunea alegerii unui senatoru inamovibilu in persón'a distinsulu si invetiatulu professoru de medicina Dr. Broca, candidatu alu „uniunii republicane“ din Senatu. Lupt'a inversiunata dintre partidele din Senatu cu ocaziunea acestei alegeri, se pote vedé de acolo, ca niciodata n'au luat parte la votu atati senatori, de candu esiste Senatulu. Din 300 de

membrii au votatu 140 pentru Dr. Broca, ear' contra 132. De asemenea Tirard, ministerulu comerciulu si alu agriculturii, a avutu unu succesu stralucitu in camera cu ocaziunea debateriloru tarifulu generalu vamalu, cu discursulu seu, in care a precisatu punctulu de vedere alu guvernulu in o cestiune atatu de complicata, ca tarifulu generalu vamalu, care are atati partisani catu si inimici. Invingerea definitiva a guvernulu nu este de locu indoiosa.

Catu pentru politic'a esterna si actualulu ministeriu pare a observá o reserva prudenta. In tote manifestatiunile sale de pana aci nu se pote nega, ca a aretatu o lealitate si o tendintia necontestata de a conservá cele mai bune relatiuni cu tote puterile si cu deosebire cu puterniculu seu vecinu, cu Germania. De dovéda pipaita despre acestia pote servi respunsulu baronulu de Haymerle datu la interpalatiunea dlui Hübner in delegatiunile austro-ungare. Astufeliu stau lucrurile astadi! Ce va aduce cu sine diu'a de mane, vomu vedé!

Satumare 31. Ianuaru 1880.

Domnule Redactoru! Anulu trecut fu anulu calamitatiloru, pentru tote clasele societatii. Toti amu suferitu dela plugariulu modestu der' diligentu pana la aristocratulu ingamfatu der' trandavu. — Modulu de suferintia a fostu diferitu. — Calamitatiile si suferintiele au provenitu mare parte dela furiosele eleminte ale naturii, putere, ce cade afora de sfer'a puterii sciintiei omenesci, si de aceea nu s'a potutu impedece.

Multe si mai mari neajunse a suferitu inse si suferé si adi biseric'a romana gr. cat. de Satumare, aceste neajunse suntu cu atatu mai mari cu catu e silita a le suferi dela insusi fiii ei, cari si cauta si primescu alinare la sinulu ei iubitoriu.

Suntu ore acesti fii unii dintre cei rataciti! Ce interese ii porta si conducu? nu cumva lucra una mana ascunsa care-i atrage la sine pre acestia! — Nu se scie; fapta inse este, cum ca un'a parte a credinciosiloru lucra fora vointia loru la una scisiune in biserica, care pote duce usioru la pierderea parochiei romanesci de Satumare. —

Mai deunadi decisera a introduce limba maghiara de rituala in biserica, — tienura adunari, incheiara protocoale, facura publicari si cantari de Osana in foia locala „Szamosz“ ca se veda fratii maghiari, ca nu in daru porta vr'o doi romani oficiu la directiunea financiara din locu. —

Referitoriu la cestiunea limbei rituale s'a facutu protestu solemn; partea inteligenta a credinciosiloru a protestatu contra intentiunei desfasiurate, radiemandu-se in protestulu loru — facutu in scrisu si inmanatu, pentru alu asterne Ven. Ordinariatu diecesanu, Dlu Alesandru Erdosiu tramisu episcopescu — pe bule papale si legile tierii referitorie la acestia cestiune.

De atunci au scimu, ce sorte are atatu protestulu nostru catu si decisiunea maghiaromaniloru.

Fia aceste documinte susternute seu ba Ordinariatulu diecesanu, noi, partea sanetosa a corpu lui bisericescu tienemu contu de anim'a nobila parintiesca si romanésca a Episcopulu nostru Ill. S'a Dnulu Dr. Ioanu Szabo, care cunoscendu-si chiamarea s'a se va nisui a indrepta oile ratacite, a vinedea partea morbosa si a restituí dorita pace in biserica respingendu definitivu ori ce incercare, ce se va face in favorea limbei straine maghiare.

Nu este inse destulu cu atat'a!

Inimicii bisericii tindu mai departe in urmarirea scopulu si intentiunei loru espresse de maghiarizare; ei tindu la nimicirea totala a institutiuniloru bisericesci, la introducerea unoru eleminte straine in administratiunea bisericii, la departarea si nimicirea totala a caracterulu ei romanescu.

La alegerea oficialiloru bisericii pentru anulu 1880 — primo loco venindu la intrebare postulu de curatore primariu, s'au candidatu trei: unu romanu, unu rusneacu si unu maghiaru. — Ce cugeta publiculu romanescu, incetat'au estu tempu calamitatiile in biserica? Nu, caci din urn'a romanésca a esitu invingetoriu numele Maghiarulu inamiculu demortu a totu ce este romanu — Maghiarulu fu alesu de curatore primariu? Asemenea casuri fiindu rare, lu numescu pe nume pe famosulu curatoru, numele lui este „Nagy Vincze“. —

Veduvita biserica! acuma vei fia straina in leganulu teu, — mani profane ti voru dirige sortea!

Mare batjocura, mare rusine; casu unicu dora in
hinu seu!

Oficiulu protopopescu va asterne actulu alegerei
pentru intarire seu respingere — acést'a fiindu-i
atoriti'a, — Ordinariatului diecesanu.

Deci acumu, ori nici-odata, se 'si implinesca
dorinti'a ven. Ordinariatului diecesanu enuntindu
a respunsu: „Alegerea facuta se a-
m l é z a, se declara de nelegala
si se ordineză o noua alegere“,
— căci la din contra este periclitata acést'a pa-
rochia romana in medu'a ei.

Ilustrissime Domnule Episcopo si Prevenerate
Ordinariatului Diecesanu! Espres'a, franc'a si sincer'a
săstra rogare este: „Binevoiti a regulă institu-
tiunile bisericeii nōstre inbolnavite; binevoiti a
fi in drépta consideratiune reprezentatiunile, ce
sănu facutu si le vomu face in interesulu bisericeii
si alu limbei nōstre bisericesci; — binevoiti a
colaborati cu medilócele ce ve stau la dispositiune
sacerarile neumane si religióse si desnacionalisatórie
cā numai atunci se va poté numerá si in viitoriu
parochi'a romana de Satumare intre parochie
diecesei Gherlane; caracterulu ei romanescu numai
asta ilu vomu poté sustiené. —

Far' de limba romanésca a incetatu a mai fi
bisericea romanésca pentru totdeauna. —

Ne rogamu de ajutoriu puternicu si grabnicu!!
„Dixi et salvavi animam meam.“

Unu credintiosu mirénu.

Pentru Romanii inundati din Transilvani'a si Ungari'a.

Dela d. Ioanu Dusoiu, membru comi-
tetului, mai primimu urmatórea lista cu 90 fl. v. a.
List'a nr. 7. — Seutter & Co., Vien'a 25
fl.; Ritter Rittmeyer, Görz 10 fl.; Karl Szandt-
ner 10 fl.; I. Deutschman & Co. Mannheim 10 fl.,
Jagersberger, Linz 10 fl.; Joh. Gottlieb Müller,
Stuttgart 20 fl.; Tache Niculescu, Craiov'a, 5 fl.
v. a. Sum'a totala 90 fl. v. a.

Dela d. Vasiliu Criste preotu in Zal-
teu (Selagiu) 1 fl. v. a. ér' 1 fl. bani colectati
de la poporeni si. Sum'a 3 fl. v. a.

La d. Diamandi I. Manole, mem-
bru alu comitetului, au incursu din Sanpetru ur-
matórea obiecte:

Orandele daruite dela Crestinii din Saupetru pentru
inundati:

Veduv'a Ana D. Barsanu Pipu panza 4 coti; Soti'a
lui Nicodinu Spataroiu 4 coti panza; Veduv'a Paraschiva
Pisina o iia (camasia) de copila si o paruchia ismene; Ve-
dov'a Sofia N. Crenga panza 2 coti; Soçi'a lui Ioanu
Pisaca o camasia; Soçi'a lui Ioanu Coca panza 4 coti;
Soçi'a lui Petru Barsanu panza 4 cotu; Soçi'a lui Irimie
Crenga o camasia; Ved. Mari'a Ilie Coca 20 cr.; Ved.
Petru Dragiei o camasia; Veduva G. Dragici o iie; So-
çi'a lui Ioanu Barsanu o camasia si o iie; Soçi'a lui Ioanu
Bad. Munteanu panza 4 coti; Soçi'a lui Dumitru Rusulu
o camasia; Soçi'a lui George Vladarénu panza 4 coti; Dela
S. N. o camasia, si o paruchia ismene; Soçi'a lui Nicolae
Barsanu o camasia si o iia; Soçi'a lui Stanu Vetrica o ca-
masia si o paruchia ismana; Soçi'a lui Nicolae Barsanu unu
Sergaru femeescu.

Sanpetru 10 Ianuaru 1880.

prin

N. Fratesiu
parochu.

Pena acuma au incursu la Redactiunea „Ga-
zetei Transilvaniei“ in totalu 1120 fl. 92 cr.,
candei 2529 50 cent. si 100 mārci germane.

(Va urmá.)

[Concertulu filantropicu.] Repre-
sentatiunea de Marti 22 Ianuaru — ne spune
„Romanulu“ — a avutu unu succesu mai pre susu
de ori-ce asteptare. Programulu a fostu executatu
cānu adevératu succesu. Pe langa orchestra s'au
distinsu violonistii fratii Schipek si cunoscutulu vio-
loncelistu C. Dimitrescu.

„Cātu pentru d. Wiest, este destulu se spunemu,
cā a cantatu, seu mai bine a vorbitu cu viór'a s'a
limbagiulu celu mai dulce si mai placutu urechiei
Romanului, limbagiulu tierai sale, astfelu cumu
numai d-s'a scie se 'lu vorbésca cu arcusiulu viórei;
acést'a este de ajunsu spre a se intelege, cu căta
caldura publiculu a aplaudatu pe veteranulu nostru
artistu. Onorurile seratei au fostu inuse pentru
partea vocala: d-r'a Mantill'a, cu vocea ei bo-

gata, vibranta, cu espressiunea deseversita a cantu-
lui ei, a dobénditu deplinu succesu in gratiosulu
bolero din Vesperale Siciliane de Verdi. D-r'a Te-
odorini 'si-a atrasu o adevérata ovatiune din partea
publiculu prin agilitatea si grati'a, cu care a disu
valsulu brilliantu alu lui Arditi, l'Es t a s i,
ér' la fine prin dulcéti'a si accentulu duiosu in
adeveru romanescu, ce a pusu in frumós'a romantia:
A d i o, de Hübsch pe versurile capitanulu Bai-
coianu. D-lu Pogliani, simpaticulu baritonu, cá
totdean'a a placutu cu deseversire publiculu in
gratiosulu brindisi din Guarany, de Gomes.

Millo in fine, Millo, atātu de betranu dér' inca
atātu de teneru, 'si-a oferitu neimitabilulu talentu,
precum si l'a oferitu totu-deauna, candu a fostu
vorba de o fapta umanitara. Cu bunulu simtiu ce
'lu caracteriza, eminentulu artistu a alesu pentru
acést'a ocaziune o piesa, nu se póte, mai bine po-
trivita, vechi'a dér' frumós'a comedia „Banulu Odi-
nióra.“ A spune, cum a fostu jucata acést'a comedia,
mai cu séma, candu Millo era secundatu de artisti
valorosi cá d-na Romanescu si d-lu Gr. Manolescu
ar' fi a spune pentru a miia óra ceea ce tóta lu-
mea scie. Ne oprimu dér' aci si terminamu pre-
sintandu multiamirile nōstre in numele suferindiloru
acelora, cari au initiatu si cari au executatu acést'a
frumós'a represintatiune, si felicitările nōstre dóm-
neloru patronese pentru stralucitulu succesu dobén-
ditu de ide'a, ce cu atātu zelu si devotamentu au
pusu in practica.

D i v e r s e .

[Instalare de protopopu in
Let'a-mare.] Cetimu in Famili'a: „In diu'a
de 31 Ianuaru, locuitorii din Let'a-mare intimpi-
nara pe successorulu Rds. D. Nicolau Vulcanu,
pe nou denumitulu parochu si protopopu, alu loru
pe Rds. D. Iustinu Popfiu, care sosí iuso-
çitu de mai multi insi din Oradea-mare, in frunte
cu Rds. D. canonicu Teodoru Kóváry. Momentulu
de intalnire a fostu plinu de entusiasm. Poporulu
intimpină cu strigate de „Se traiésca“ pe fiitorulu
seu preotu si protopopu. Dupa incetarea acelora,
dlu capelanu Vasilie Niechi ilu salută in numele
poporulu prin o cuventare romanésca bine simtita:
apoi ilu bineventă parochulu ruthenu, MOD. Ioanu
Góly'a in limb'a maghiara; in fine invetiatorulu
P. D. Cardosiu ilu intimpină romanese, in numele
corpulu invetiatorescu si in alu reuniunii invetia-
toriloru din protopopiatulu acést'a. Bineventatulu
răspunse fia-caruia cu elocinti'a-i cunoscuta, ceea ce
focú o buna impressiune asupra tuturor'a. In diu'a
urmatóre, la 1 Februaru, di de Duminec'a, se ce-
lebră apoi instalarea, la care se adună totu popo-
rulu, implendu tóte unghiurile bisericeii spatióse.
La acestu actu solemn u au fostu de façi, dintre
preotii oradani: MODni Nicolau Marcusiu si Ditiu;
toti preotii districtuali, afara de MODni Iosifu Iutiu,
Iosifu Gram'a si Ioanu Popovicu; din districtele
invecinate, MOD. Ioanu Gentiu; dintre civili d-nii
Iosifu Erdeli si Adrianu Boni, advocati din Oradea-
mare. Instalarea incepú prin o cuventare petrun-
diatóre rostita de Rds. D. Canonicu Teodoru Kó-
váry, care la finea acelu'a ordonă se se cetésca
decretele de denumire ale nou-numitulu parochu si
protopopu, apoi i predete cheile bisericeii, sant'a e-
vangelia si liturgierulu. Dupa acést'a instalatulu
se sul in amvonu si rostí o cuventare petrun-
diatóre cātra poporu. Dupa liturgi'a MOD. Ioanu
Góly'a, a intrunitu la mész'a s'a pe toti óspetii.
Tinerimea scolara, sub conducerea invetiatorulu,
inca merse de si-a esprimatulu prin o gratulatiune
sentimentele sale de bucuria. Ér' adi poporulu a
tramsu Ill. Sale parintelui episcopu diecesanu o
adresa de multiamita pentru acést'a denumire.“
Interessantulu urmatoriulu faptu: Poporulu ro-
manu letanu, de mai înainte entusiasmatu, tramise
o deputatiune la noulu protopopu spre a lu-felicitá
si a-lu rugá, cá deórece in diu'a urmatóre la in-
stalare in biserica voru vení si fruntasii maghiari,
cari nu sciu romanese, se binevoiesca a predicá
si unguresce. Inse d-s'a a respunsu: „Eu sum
preotu romanu si bisericea e ro-
mana, deci nu potu impliní dorinti'a
d-vóstre, dér' nici nu voiescu in bi-
serica a vorbi unguresce, ci la inmormen-
tari nu dicu, cá nu voiu tiené din candu in
cand u si vorbiri unguresci, dér' in biserica
nici o data.“

[Nesiguritatea comerciulu
postalu.] In comitatele vecine — serie „Ga-
zet'a de Timisórá“, — merge din ce in ce mai
reu cu siguranti'a publica, de vreme ce de unu

timpu incóce banditii s'au apucatu de a jafui ca-
sele de posta. Numai eri am relatatu despre ja-
fuirea postei la Voitek, unde conductorulu para-
sindu in contra regulamentulu cupeulu spre a
prandi in restauratiune, in timpulu absentiei sale
cupeulu a fostu spartu si s'au furatu din elu cinci
pungi cu bani, care dupa cumu s'au constatatulu
contieneau peste 2000 de florini. — In aceeași di
sosi scirea aici, cá la Chichinda s'a taiatu unu
sacu de posta, din care s'a furatu o scrisóre cu
72 fl. Tóte aceste inse sunt nimica pe lēnga ca-
sulu ingrozitoriu, ce s'a intemplatulu inainte cu trei
dile intre Zenta si Kanizsa. Diligenti'a postala fú
in mediulocu drumulu sparta si jafuita, banii
furati se reducu numai la câteva sute de florini,
cāci din intemulare in diu'a acést'a transportulu de
bani a fostu micu, dér' cu acést'a ocaziune s'a co-
misu si unu omoru crancenu. Hotii legara pe vizi-
tiulu de rót'a diligentiiei si 'lu omorira in modulu
celu mai crancenu. Sermanulu fú gasitu cu beri-
gat'a taiata, langa elu se află revolverulu, cu care
a puscatu odata inainte de ce l'au biruitu hotii.

[Lege in contra Loterieloru.]
Ingrigiatu de modulu, prin care se exploatá publi-
culu din Romani'a de cātra loteriile din strainatate
si cu deosebire de cele din Germani'a, vedindu
acést'a stare de lucruri, alu carei resultatulu erá tra-
miterea afara din tíera de sume considerabile fara
nici unu profitu, d. ministru de justitia Stolojanu
a depusu pe biroulu camerei unu proiectu de lege
privitoru la loterii. Acestu proiectu de lege in-
terdice prin art. 1 ori ce felu de loterii. Guver-
nulu inse poté autorisá dupa formele hotarite prin
unul regulamentu, votatu de consiliulu de ministri,
loterii de obiecte mobile, de imobile, numai pentru
scopuri de binefaceri seu pentru incuragearea arte-
loru. Cá loterii se scotescu vëndiarile prin tra-
geri la sorti de imobile, de mobile seu mārfuli;
vëndiarile, care oferu prime seu beneficii datorate
noroculu si in genere ori-ce operatiune, care ar' face
pe publicu se spere in unu castigu datoritu norocu-
lui. Contraventiunile la acést'a lege se voru pe-
depsi conformu art. 450 din codulu pen. Cātu
pentru loteriile imobile, confiscările prevediute prin
acelu articulu se voru inlocuí pentru proprietarulu
imobilulu pusu in loteria prin o amenda, care se
va poté ridicá pēna la valórea, la care se va pre-
tiuí imobilulu. Se voru pedepsi cu aceleasi pe-
despe din art. 350 din codulu pen. autorii, intre-
prindietorii seu agentii de loterii romane ori stra-
ine, seu de operatiuni ce sunt asemenate cu lote-
riile. Acei, cari voru negociá, distribuí seu im-
prastiá in publicu, prin ori-ce midiuóce, bilete seu
liste, ori anuciuri de loterii neautorisate, din
tíera seu strainatate. Acei, cari voru anuciá prin
diuare, prin afisie, seu voru vesti in publicu, in
ori ce chipu, fiinti'a seu folósele vreunei loterii ne-
autorisate, din tíera ori din strainatate. Acei, cari
voru introduce in tíera bilete, liste seu anuciuri
de loterii din strainatate.

[De sub Poian'a Tomei] ni se scrie
cu dat'a 8 Febr.: Economii de oi au daune mari,
cāci la unii jumetate si si mai bine din oi le-au
peritu de calbéza. De vr'o câteva dile ból'a a mai
incetatu. Bucatele totu cu pretiulu de asta tomna
unu hectolitru gráu 9 fl., cucuruzu 3 fl. 80 cr.,
pēna la 4 fl., ovesulu 2 fl. 60 cr. in piati'a Re-
ginulu sasescu. — Frigulu s'a inmuiatu de asta
nópte. Unu ventu despre ostu topesce zapad'a.

[Ardere a palatulu de la Iasi.]
„Stéu'a Romanié“ dá urmatórea amenunte asupra
arderii palatulu de la Iasi: „Indata ce s'a ivitu
incendiulu, s'au luatulu in graba mesuri pentru a se
scóte dosarele de la Curtea de Apelu si de la tri-
bunale. Se dice, cá tóte archivele acestoru instan-
tie judecatoresci au fostu scapate, numai archiv'a
sectiunii a patr'a corectionala aru fi avutu puçiunu
a suferi din caus'a unoru evrei, cari, avēndu se
vede interesu la acést'a, s'au aruncatu asupra do-
sariiloru si au ruptu din ele. Suntemu inse feri-
citi a anuntia, cá archiva sectiunii a III-a, a no-
tariatulu a fostu scapata cu totul.“ „Casieri'a nu
a avutu nimicu a suferi, cāci s'a luatulu mesuri a
se isola ladile cu bani si archiv'a, zidindu-se usiele
acestoru camere ce suntu bolte. Telegrafulu si
post'a de asemenea nu au fostu atinse.“

[Presiedintele Stateloru-
U n i t e a r e s t a t u .] — D. Hayes, presie-
dintele, din intemulare a fostu arestatu de una-di
de cātra politia in Capitolulu dela Washington.
Asiediandu-se pe unu locu rezervatu in rotund'a
pentru dame, se pomeni cu unu agentu politicianescu,
care 'lu somă se se departeze, si neesecatandu, cu

destula grabire acést'a somatia, agentulu politie-nescu l'a arestatu. Pe drumu, spre corpulu de garda, unu functionaru, cunoscându pe Presiedintele, a informatu indatu pe acelu agentu, care 'si-a cerutu seusa cu cea mai mare umiliatia. Dér' Presiedintele 'i respunse: „Lucrulu a mersu fôrte regulatu, si eu presupuiu, că te ai tîenutu puru si simplu de instructiile ce le ai.“

[O viia cu 10 cr.] Advocatulu din Bud'a Ignatovich János a supusu la licitatiune esecutiva dilele trecute trei vii, din cari fiecare erá pretiuita cu câte 100 fl. Nefindu alti licitanti viile le-a cumperatu avocatulu mai susu numitu pentru pretiulu de 30 cruceri, asia, că o viia vine pe 10 cr. Se pôte se cumpere cineva o viia c'unu pretiu mai eftinu?

[Unu balu atrageturu.] Cea mai placuta atraciune a stagiunii de iérna din Londra va fi de siguru, balulu pe care principele de Wales 'lu va dá la Marl borough-Hause. Nu voru fi invitate de cătu numai parechi, „legitimu casatorite“ si barbatiu voru dantiá numai cu nevestele lor. Acestu balu originalu, a carui idea s'a nascocitu in creierii reginei la Valmoral, are de scopu de a stringe legaturile de casatoria si astfelu de a impaca oficialu pe principii cu principese, pe duci cu ducesele, marchisi cu marchisele comiti cu comitese, baroni cu baronese si alte personaje mari, presupusi, că nu pré traiau bine. Nimeni, sub pedépsa de disgratiare nu se va puté sustrage de la invitatiunea principelui si principesei de Wales cari, pentru a dá esemplu, voru dantia impreuna tóta sérá, lucru, care nu l'au mai facutu de la balulu nuntii lor, in 1863. Au mai fostu tramise óre-care invitatiuni si nobletiei din tierile vecine. B. P.

[Rectificare.] In raportulu nostru despre adunanti'a generale a Reuniunii romane de gimnastica si cantari din Brasiovu s'a omisu din eróre numele d-lui Dr. Nicolae Pop profesor, realesu cá conducétoriu alu conveniriloru colegiali. De altcum chiaru cetitorii nostri voru fi pututu observá omisiunea, deórece din auteriórele publicatiuni in diuariulu nostru relative la acést'a Reuniune sciú, că d. Dr. N. Pop a figuratu in vechiulu comitetu cá conducétoriu alu conveniriloru.

Palatulu ocarmuirii din Iasi

— estrasu din Calendarulu pentru poporulu romanescu pe anulu 1845.

(Urmare din nr. 7 alu „Gaz. Trans.“)

In vér'a anului 1806 zidirea erá gata deseversitu; santirea solemnela se facu in 28 Augustu; la acestu prileju de bucuria pentru toti Moldovenii, poetii d'atunci facura urmatórele versuri, pe care pentru antaiasi data le publicamu astadi.

I.

Acumu curte proslavita,
De domnulu Moruzu zidita,
Moldov'a au dobenditu,
Si langa acést'a multe
Lucrari netagaduite,
Bunatati pentru pamentu,
Bolnaviloru cautare,
Si isvóre adaptóre;
Insetarea-au contenitu.
Tierii buna indreptare,
Asupritiloru scapare
Obstii au pricinuitu.
De Christosu mai inainte,
Facu istoricii cuvinte,
Cum c'o data ar' fi fostu,
A Ramleniloru zidire,
Care'i data in peire
Dupa vreme s'au intorsu.
Iéru a unei mici zidire.
A lui Tomsia pomenire,
Temelia s'au vedintu.
Si aici in pórtá, Turnulu
A lui Grigore Ghica betranulu
Péna astadi au statutu,
Earu nu c'acést'a zidire
Vrednica de pomenire
Care tîér'a a cástigatu.
Pentru care totu norodulu
Pe Alecsandru Voevodulu
Pomenimu neincetatu
Si 'i rugamu ceresculu bine,
Cá padindulu intre sine,
Milostivulu Dumnedieu
Se-'i dé lui si mantuire
Prin vecinice pomenire,
Si a slaveloru pareu.

II.

Alecsandru Moruzu cu anima curata,
Din temelia au inaltiatu zidirea curtii tóta;

Si indatu au aferositu la trei daruri din fire
Dreptatea, judecat'a dicu, si bun' obladiure,
Si aceste trei pên'acum n'avea salasluire
Purtandu-se din locu in locu cu multa ratacire
Spre multiamire au impletitu de lauda cununa,
Incoronandu pe alu nostru Domnu, tustrele dimpreuna
Si-aci ele aflanduse, striga cu libov mare:
„Veniti toti asupritiloru, aflati indestulare;
Intrati fara sfiéla toti, esiti cu multiamire
Prin portile bunii dreptati, si fara osebire.
Insetosiatu ati cástigatu isvóre — adaptóre,*
Voi bolnavii ati dobenditu a vóstra cautare.
Pentru Alecsandru Moruzu vecinica proslavire;
Fiulu Evangheliei fiindu fara tagaduire.

Mutarea Domnului Alecsandru Moruzu in curtile noue erá hotarita pentru 30 Augustu 1806, diu'a Santului Alecsandru, patronulu Voevodului. Cu o di inse mai inainte, sér'a in 29 Domnulu primí grabnica insciintiare, că resbelulu intre Turci'a si Russi'a se declárese, si că in urmeara acesti'a, Domnulu tierii Romanesci, Constantinu Ipsilantu isi parasise Bucurescii si se trasese dincolo de Dunare. Moruzu nevoindu a se aretá Portii mai puçinu credintiosu de cătu Ipsilantu se si gati pe drumu, si inca in acea séra plecá pentru totdeun'a din Iasi, trecéndu cu lacrimile in ochi de lênga acele curti, pe care le zidise cu atát'a stradanía si dragoste, si in care candu erá gata nu i se ingaduí de a se mutá spre a se bucurá de rodulu osteneleloru sale. Candu au fostu in préjm'a lor, se dice, că de dorere nici nu a vrutu a se uitá la ele.

Moruzu au fostu pastratu zidulu impregiurulu curtiloru, precumu erá inainte de vreme; numai cătu l'au reinointu, precumu si turnurile din elu, in loculu inse a paraclisului ce erá la capetulu ulitii mari a ziditu pórt'a Domnesca cu o galeria d'asupr'a, in care muzic'a turcesca (meterhaneaoa) cantá la ceremoniile mari, la vreme de masa, candu prandiea Domnulu, si sér'a la chindie. Curtile in intru avea mai aceiasi impartire cá si astadi. In réndulu de susu locu'a Domnulu; partea despre St. Nicolae era haremulu Dómnei. Palatulu avea trei sali mari; sal'a haremului, in care se facea balurile, sal'a posrelnicii, unde se primea boiarii, dupa ce se inaintá de cătra Domnu, si sal'a Tronului séu Spataria, in care se facea ceremoniele Curtii. Pe plafondulu acestei sali erá zugravite marc'a Moldovei in midiu-locu si prin pregiuru armaturile acelu 21 de tîenuturi, in care erá impartitu principatulu. Réndulu de josu erá otaritu pentru instantiele carmuirei, si slujbasii curtii. Palatulu in acésta stare a servitu de resiedinti'a domnesca péna in vremea lui Ioanu Sturdza V. V. La 19 Iuliu 1827, la un'a óra dupa amédi, unu focu isbucni inse din casele Spatarului Ilie Burchii, care astadi forméza arip'a drépta a Academiei, si manatu de o cumplita furtuna, prefacu in câteva óre tóta uliti'a mare si cu a trei'a parte din orasiu in cenusia. „Atuncea si curtile, de si isolate prin piéti'a intinsa in midiu-loculu carei'a se aflá, luara focu si péna in séra de abia câteva beciori boltite remasera ne jicnite; o mare parte din averea ocarmuitoriloru, si din acturile publice, fura prad'a focului. Domnulu se mutá in cas'a spatarului Panaitu Cazimiru, ce astadi forméza arip'a drépta a Academiei, si care prin o curiósá intemplantare, remasera ne-lovite de cumplitul elementu, de si erá atátu de aprópe de nenorocit'a locuintia, ce causa sarecia si desperarea a atátoru mii de familii. Curtile remasara o ruina jalnica pentru Iasi, mai multu de 13 ani. Caletorulu si strainulu nu poté se se opréscá de a nu vedé cu o ochire tristá aceste rasipuri, care domni'a asupr'a capitalei tierii, si toti dori'a, că se véda éra si intocmindu-se acésta zidire atátu de interessanta. Cinstea unei asemeni intreprinderi erá pastrata ocarmuirii de astadi. In sesi'a din anulu 1839—1840 guvernulu propuse Adunarii obstesci, cá antreprenorulu venitulu poslinei séu a exportatiei graneloru din tíéra se fia datoru a rezidí si curtea destinata a se face Palatulu ocarmuirei. Acésta propunere incuviintiandu-se de cătra puterea legislativa, si acelu venitu alu Statului remaíndu pe socotél'a d. D. Vorn. F. Balsiu si V. Alessandri, lucrurile se si incepura in primavér'a anului 1841 dupa planulu infaçiatulu de cătra ocarmuire. Zidurile de prin pregiurulu curtiloru in mare parte precumu si turnurile se stricasera inca in anulu 1834 spre a se face pe localulu lor casarmile ostenesce; éra pórt'a curtii ascundiéndu privirea fú oborita in anulu trecutulu. Palatulu in form'a s'a de astadi fú gat'a in tómn'a anului 1843, si peste iérna Adunarea obstésca 'si au avutu in elu seantiele sale; asemena obstésca Adunare extraordinara intrunita pentru alegerea Mitropolitulu tierii si a Episcopulu de Romanu cea d'antaiu in sal'a sesiiloru sale de astadi, adica in arip'a stinga despre St. Nicolae, cea a dou'a in Spatarie tocmai in midiu-loculu trupului zidirii in faci'a ulitii mari. Definitiv'a inca implinire a destinatiunei Palatului nu s'a facutu decátu in primavér'a anului 1844; in lun'a lui Maiu intre 20 si 30, tóte instantiele administrative judecatoresce si militare s'au mutatu in apartamentele ce le au fostu hotarite.

*) Totu acestu Domnu mare au facutu cismelele din Iasi, precum si apa duculu din Tatarasi. Cine nu cunoşce aceste frumoşe versuri scrise in cas'a apelu de la Golia, de asupra leului din gura caruia curge apa, care apoi se imparte in totu orasiulu.

Fia-care pôte lesne judecá ce folosuri inriurite au din acésti adunare la unu locu a tuturoru partiloru ocarmuirii, atátu pentru grabirea slujbii cătu si pentru indemanarea publicului.

Dupa ce amu povestitu istori'a acestui palatu, nu cerdemu, că se va socoti de prisosu, déca acumu vomu aretá a impartirea lui, precumu si numirea si localulu instantiloru celu ocupa astadi.

Réndulu de susu. Arip'a stanga despre St. Nicolae. Obstésca Adunare 1 sala si doue ódi atenante, Divanulu Domnescu 4 odai, Logofeti'a dreptatii 4 odai, Sfatulu administrativu 1 odaia. Trupulu din midiu-locu. Postelnici'a 5 odai, Apartamentele Domnesci, adica sal'a tronului, Spataria si 3 odai atenante. Arip'a drépta despre Bahlu. Visteria 6 odai, Departamentulu din intru 6 odai.

Réndulu de josu. Arip'a stanga. Divanulu tierii de susu 4 odai, Jueecatori'a de Iasi secti'a I, 3 odai, Divanulu tierii de josu 4 odai, Judecatori'a de Iasi secti'a II 4 odai, Comisia epitropicésca una odaia. Trupulu din midiu-locu. Ispravniculu curtii 2 odai, Vornici'a de aprodi 2 odai. Stabulu Domnescu 1 odaia. Hatmanii 3 odai. Controlulu 2 odai. Arip'a drépta. Samasi'a visteriei 2 odai. Comitetulu sanatatii 1 odaia. Archiv'a Statului 4 odai. Ispravnicia din Iasi, 2 odai. Vastavulu visteriei un'a odaia.

Palatulu in totulu numera 70 apartamenturi; elu are trei intrari mari, si doue scari mici. Elu este datu in ingrigirea si priveghiarea a unui ispravnicu de curte ce a tórna de vorniculu de aprodi; slujb'a din intru se face de 24 odagii.

In fine scriitoriulu acestei descrieri dice, că singuru gresiéla, ce-i gasesce zidirei, e că nu ne léga in nimicu cu trecutulu. Cătu de frumosu ar' fi, că sal'a Spatariei se fia impodobita cu portretele barbatiloru ce si-au cástigatu unu nume nemuritoriu intre Romani; cătu de interessantu ar' fi că sal'a tronului intre colónele sale se aiba statuele apertoriloru si ale facétoriloru de bine a Moldovei, precum a lui Bogdan — Dragosiu, a lui Alecsandru celu bunu, a lui Stefanu celu Mare, a lui Vasile V.V. a lui Grigore Ghica V.V. s. a. Apoi esprime speranti'a că zidirea acést'a se va regulá asia, că se merite numele de autaiulu monumentu alu Iasiloru. —

Importantu pentru Dame.

Cu onóre vinu a face cunoscutu, că in timpulu numai de câteva óre instruezu practiculu

Cálcatul rufeloru (lingeria) cu lustru brillantu

pe care l'am introdusu in tóta Germania Austria si Olanda.

Mustre spre Convingere. Onorariu 2 florini—Rogu a aduce vreo câteva bucáti rufe nescrobite cu sine.

Prin corespondentia dau instructiune, pe langa tramiterea de 1 florinu, si garantezu pentru succesu.

Voiu siedé aci numai vr'o câteva dile.

Mme A. Weyel

Otelu „la Coróna“

Parteru, odaia Nr. 1.

1—2

DE INCHIRIATU.

In tîenutulu Prahovei lênga Sinaia sunt trei munti de datu pentru erbáritulu oiloru, pe unulu séu si pe mai multi ani.

Doritorii se se adreseze la proprietariulu d-nulu **Niculae Cretulescu** Bucuresci séu la arendasii paduriloru d. **G. Fotescu** si **Kászony** in Predealu

2—3

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 10 Februaru st. n. 1880.

5 ^o / _o Rent'a charthia (Metalliques) . . .	71.15	Oblig. rurali ungare .	89.50
5 ^o / _o Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) .	72.25	„ „ Banat-Timis. 88.—	
Losurile din 1860 .	130.50	„ „ transilvane. 88.—	
Actiunile bancei nation. 846.—		„ „ croato-slav. 90.—	
„ instit. de creditu 302.30		Argintulu in marfuri .	—
Londr'a, 3 luni. .	117.—	Galbini imperatesci .	5.53
		Napoleond'ori . . .	9.35 ^o / _o
		Marci 100 imp.germ. .	57.75

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioanu Gött si fiu Henriu.